

Riksdagens snabbprotokoll

2021/22:114

Måndagen den 16 maj

Kl. 10.30–12.27
15.00–15.00

Det justerade protokollet utkommer inom tre veckor eller vid den tidpunkt som talmannen bestämmer. Talare som vill göra anmärkningar mot snabbprotokollet ska anmäla detta senast kl. 12.00 den tredje vardagen efter sammanträdet.

§ 1 Särskild debatt med anledning av rapporten från de säkerhetspolitiska överläggningarna

Anf. 1 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag vill först tacka kammaren för att den med så kort varsel har kunnat samlas för den här särskilda debatten om Sveriges säkerhetspolitiska vägval.

Den 24 februari i år inleddes ett nytt och mörkt kapitel i Europas historia. Ryssland inledde då ett olagligt, oprovocerat och oförsvarligt anfallskrig mot Ukraina. Och Europa, Sverige och svenska folket lever nu i en ny och farlig verklighet. Den europeiska säkerhetsordningen, som Sverige bygger sin säkerhet på, befinner sig under angrepp.

Utvecklingen har gått åt fel håll länge. Vi har sett Rysslands krig mot Georgien 2008, den illegala annekteringen av Krim 2014 och de fortsatta aggressionerna i östra Ukraina. Och i december förra året bröt Ryssland den europeiska säkerhetsordningen ytterligare genom att kräva anpassning och underkastelse av sina fredliga och demokratiska grannländer, så även Sverige. Det var inget annat än ett försök att återgå till kalla krigets stormaktslogik.

Den 24 februari i år, för första gången sedan andra världskriget, inledde sedan Ryssland en fullskalig invasion av ett europeiskt land – ett av de värsta brotten någonsin mot FN-stadgan.

I Ukraina bryter nu ryska stridskrafter mot krigets lagar och mot internationell humanitär rätt. Vi har alla tagit del av rapporteringen om de grymheter som nu begås: massförstörelse, massgravar, massvåldtäkter. Vi ser också hur ryska statskontrollerade medier öppet diskuterar möjligheten att använda kärnvapen och kemiska vapen.

Vladimir Putin driver också Ryssland i en alltmer totalitär riktning där förtrycket växer och fria och oppositionella röster tystas, fängslas och mördas. Tyvärr har vi inga skäl att tro att utvecklingen kommer att vända under överskådlig tid.

Invasionen av Ukraina visar vad Ryssland är redo att göra, och vi måste förhålla oss till möjligheten att Ryssland agerar lika risktagande i vårt omedelbara närområde. Så ser den säkerhetspolitiska verklighet ut som vi nu behöver förhålla oss till, och i den verkligheten behöver Sverige de formella säkerhetsgarantier som kommer med ett medlemskap i Nato.

Efter den 24 februari har vi i bred enighet höjt takten på utbyggnaden av Sveriges försvar, och vi kommer att fortsätta tills vi når 2 procent av bnp. Det stärker Sveriges säkerhet nu och i framtiden.

Sedan många år tillbaka bygger Sverige sin säkerhetspolitik på solidaritet och gemenskap med andra. Sverige ingår i en bred politisk gemenskap med våra europeiska och transatlantiska partnerländer.

När vi gick med i EU behöll vi vår militära alliansfrihet, men vi lämnade då neutralitetspolitiken bakom oss. Och i enlighet med vår solidaritetsförklaring skulle Sverige inte heller förhålla sig passivt om ett land i Norden eller EU angreps. Sverige har ett stort antal försvarssamarbeten med andra länder, och de har nu fördjupats i den här krisen. Men framför allt har vi ett nära försvarssamarbete med Finland. De har en särställning.

Den nära dialog som Sverige och Finland har haft de senaste månaderna har varit ovärderlig. Jag sätter stort värde på att våra länder också tillsammans har fått EU att tydligare betona vikten av den så kallade solidaritetsklausulen i Lissabonfördraget. Det är en viktig signal mot omvärlden i det här osäkra läget.

När Nato bildades var det inte möjligt för Finland att bli medlem. Det var en av flera orsaker till att Sverige förblev militärt alliansfritt. Som militärt alliansfria länder har Sverige och Finland kunnat bidra till avspänning och stabilitet i vårt närområde. Men det förändrades när Ryssland invaderade Ukraina. Nu står det också klart att Finland kommer att ansöka om medlemskap i Nato. Just nu behandlar Finlands riksdag presidentens och regeringens förslag om en finländsk Natoansökan.

Sverige och Finland är två länder som gör sina säkerhetspolitiska vägval självständigt, men vår historia, vår säkerhet och vår framtid är tätt sammankopplade. Om Sverige skulle bli det enda EU-landet i

Östersjöregionen som inte är medlem i Nato skulle vi hamna i ett mycket utsatt läge. Det kan inte uteslutas att Ryssland ökar pressen på Sverige.

Sverige och Finland har också ett långtgående militärt samarbete, och när Finland som Natomedlem fokuserar mer på samarbetet med andra Natoländer minskar Sveriges försvarsförmåga i en tid då den i stället behöver stärkas. Om vi däremot skulle gå med i Nato tillsammans med Finland skulle alla EU-länder och nordiska länder runt Östersjön vara bundna av samma ömsesidiga och trovärdiga försvarsgaranti, och vårt samarbete och vår samlade försvarsförmåga skulle öka drastiskt.

Det bästa för vårt lands säkerhet är därför att Sverige söker medlemskap i Nato och att vi gör det nu, tillsammans med Finland. Efter dagens debatt i kammaren är regeringen redo att fatta beslut om en ansökan. Det blir i så fall startskottet för en anslutningsprocess som också inbegriper ratifikationer i samtliga Natoländers parlament. Därefter återkommer regeringen med en proposition till riksdagen med förslag om ratifikation av svensk anslutning till Nato.

Herr talman! Jag vill vara tydlig med att en ansökan inte kommer att ske utan konsekvenser. Vår sårbarhet för externa hot och försök till påverkan kommer att vara förhöjd till dess att ett svenskt medlemskap träder i kraft. Olika beredskapshöjande åtgärder har också vidtagits.

Från rysk sida har hotfulla uttalanden riktats mot oss. Sverige tillbakavisar kategoriskt dessa hot. Vår säkerhetspolitik är en fråga för Sverige och ingen annan.

Den senaste tiden har jag och mina kollegor i regeringen fört samtal med flera länder inom Nato, bland annat USA, Storbritannien, Tyskland, Frankrike, Norge och Danmark. Vi har erhållit tydliga försäkringar om stöd under ansökningsperioden. Det är inte samma sak som rättsligt bindande garantier – det får man bara med ett fullvärdigt Natomedlemskap – men som politiska utfästelser är de kraftfulla signaler som stärker Sveriges säkerhet.

Jag sätter också stort värde på att Sverige och Finland tillsammans kommer att ta sig igenom den kommande perioden av osäkerhet.

Herr talman! Ett medlemskap i Nato innebär ett åtagande att följa Washingtonfördraget i dess helhet. Det innebär att Natos kollektiva försvarsgarantier skulle komma Sverige till del, och det är en avgörande faktor för ett medlemskap. Men ett medlemskap innebär också att Sverige solidariskt ingår i en förpliktelse att agera stöd för andra medlemmar om de blir attackerade. Hur och i vilken form ett sådant stöd ges är ett nationellt beslut för varje medlemsland i Nato.

Sverige är redan i dag en del av en säkerhetspolitisk gemenskap där det är svårt att föreställa sig att vi skulle förhålla oss passiva i händelse av kris eller krig i vårt närområde, men med Sverige som medlem i Nato skulle den solidariteten sättas ned i rättsligt bindande form.

Sverige ska också gå in i ett Natomedlemskap som ett land som självt bidrar till vår gemensamma

säkerhet. Vi har en lång historia av deltagande i Nato-ledda insatser med FN-mandat, med övningar och samråd om hotbilder. Som medlem tar Sverige med sig betydande kapacitet som gynnar alliansen i sin helhet. Det är Natos nuvarande medlemmar också väl medvetna om. Det finns därför goda skäl att anta att en svensk ansökan kommer att tas emot väl. Sveriges ses som och vi är en kvalificerad säkerhetsproducent.

Ett svenskt och finländskt medlemskap i Nato gör det också möjligt att väsentligt fördjupa det nordiska försvarssamarbetet med Nato som gemensam plattform. En stark nordisk röst i Nato ger oss ökade möjligheter att värna våra gemensamma intressen i Östersjöregionen.

När det gäller hur vi axlar medlemskapet när vår ansökan har ratificerats anser regeringen att Sverige ska agera som Norge och Danmark. Vi tycker att Sverige tydligt ska deklarerat att vi inte vill ha kärnvapen eller permanenta baser på svenskt territorium. Det är en inställning från Norge och Danmark som alltid har respekterats, och motsvarande svensk linje är naturlig.

Herr talman! Sveriges främsta utrikes- och säkerhetspolitiska arena är Europeiska unionen, och det förändras inte av ett svenskt Natomedlemskap. Den politiska solidaritet som finns inom EU är en styrka för unionen och för oss som medlemmar. Vi kommer att fortsätta bidra till att utveckla EU:s säkerhets- och försvarspolitiska förmåga och aktörsroll, inte minst i samband med Sveriges ordförandeskap i EU nästa vår. Men för kollektiv säkerhet i Europa är Nato den ledande aktören. EU och Nato är varandras komplement.

I utrikespolitiken kommer Sverige även i framtiden att vara en stark aktör med både handlingsfrihet och handlingskraft. Vårt land har en lång historia av att stå upp för folkrätt, mänskliga rättigheter och jämställdhet. Det är också vår framtid. Vi kommer att fortsätta arbetet för global säkerhet och utveckling, mot terrorism i alla dess former och för respekt för mänskliga rättigheter och en regelbaserad världsordning.

Vårt stöd för Förenta nationerna är grundmurat. Sverige kommer att fortsätta driva nedrustningsfrågor, inklusive i Stockholmsinitiativet för kärnvapenedrustning, ett initiativ som är startat av Sverige och som flera Natomedlemmar ingår i.

Regeringen avser att återkomma till riksdagen före sommaruppehållet med en ny utrikespolitisk deklaration för att tydliggöra sina ställningstaganden och möjliggöra en fördjupad debatt i kammaren.

Herr talman! Medlemskap i Nato innebär en historisk förändring av vårt lands säkerhetspolitiska linje. Sverige har under lång tid haft en internationellt respekterad linje med militär alliansfrihet som grund. Att överge den är inte ett beslut som man fattar lättvindigt. Men trots att alliansfrihet i olika former har tjänat Sverige väl i över 200 år är det min bedömning att den inte kommer att tjäna Sverige lika väl i framtiden.

Regeringens förhoppning är att nå bredast möjliga stöd för det säkerhetspolitiska vägval som jag nu har redogjort för. Vi har ett historiskt beslut framför oss. Jag är övertygad om att Sverige är redo att fatta de

beslut som krävs när verkligheten förändras för att stärka säkerheten för oss själva men också för vår omvärld. Det finns så mycket i Sverige som är värt att försvara, och Sverige försvaras bäst inom Nato. (Applåder)

Anf. 2 ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Vad vi än tycker om slutsatsen att Sverige ska söka medlemskap i Nato och när vi än kom fram till den slutsatsen är vi i denna kammare eniga om att den ryska invasionen av Ukraina dramatiskt har förändrat alla förutsättningar för svensk säkerhetspolitik under mycket lång tid framåt. Den nya säkerhetspolitiska analysen, som presenterades häromdagen och som bygger vidare på Bertelmans utredning från 2014 och Bringéus utredning från 2016, stärker mig i en 20 år gammal övertygelse om att Sverige inte bara hör hemma i EU och i väst utan också i Nato. Nu har den dagen kommit.

Det är naturligtvis svårt att känna glädje medan de ryska övergreppen mot Ukraina pågår, men för Sverige är det här en stor dag. Äntligen kan även vi bli medlemmar i Nato. Det är naturligtvis en historiens ironi att det här sker bara ett par månader efter Rysslands invasion. Jag säger som Finlands president Sauli Niinistö sa förra veckan: Putin! Se dig i spegeln! Se vad du har åstadkommit!

Precis som Ryssland missbedömde det ukrainska folkets styrka och stridsvilja för sin frihet och självständighet missbedömde Putin även EU, USA och Nato. Väst var något mer, större och bättre. Nu går Finland och Sverige hand i hand från allianslöshet till en ansökan om medlemskap i en robust försvarsallians av likasinnade. Båda länderna gör det i mycket bred parlamentarisk enighet. Det är ett styrkebesked för Sverige, för Finland och även för ett starkare Nato.

Det är inte minst ett styrkebesked eftersom resan till vårt Natomedlemskap ska göras under en pågående valrörelse och över ett valresultat och slutföras med en ny regering. Det gör att vi måste klara av att både ha tuffa debatter och stora åsiktsskillnader i de inrikespolitiska frågor som engagerar våra medborgare allra mest och samtidigt ska vi tätt och förtroendefullt samarbeta i frågor som rör vårt lands säkerhet i den farligaste situationen sedan andra världskriget. För det här handlar om något större än partipolitik. Nu bär vi ett gemensamt ansvar i nationens intresse.

För denna samsyn vill jag framföra min uppskattning till Magdalena Andersson. Det är väl känt att våra båda partier kommer in i de här frågorna med olika perspektiv och olika syn på Sveriges roll i världen. Men vi har sedan Rysslands alltmer hotfulla agerande under hösten, efter Lavrovs utpressningsbrev den 17 december och den ryska invasionen den 24 februari haft regelbunden kontakt och diskuterat konsekvenser för Sverige som den nya säkerhetspolitiska situationen kan komma att få. Jag har satt stort värde på dessa samtal, och jag vet att de kommer att fortsätta.

Jag vill också tacka andra partier som likt Moderaterna har varit pådrivande för en snabb och

parlamentariskt förankrad svensk process. Jag vet också att fler än jag har haft mycket täta kontakter med Finland och tagit starkt intryck av den klarsyn och det ledarskap som våra finska vänner har visat. Vi kanske hjälpte dem att gå med i EU. Nu hjälper de oss att gå med i Nato.

Sveriges ansökan till Nato bygger på en säkerhetspolitisk analys som delas av alla partier i Sveriges riksdag utom två. Analysgruppens slutsatser är klara. Bilateral försvarssamarbeten är bra och viktiga men kan inte ersätta de försvarsgarantier som vi bara får med Natos artikel 5. Musketörsprincipen – en för alla, alla för en – gäller bara medlemmar, eller som president Biden uttryckte det i ett redan berömt tal: ”The United States will defend every inch of NATO territory.”

En annan slutsats är att önskemålen om att EU plötsligt ska förvandlas till en ny parallell försvarsunion utan USA är helt orealistiska. 21 av 27 – snart 23 av 27, hoppas jag – EU-länder bygger sitt kollektiva försvar på Nato. EU är oerhört viktigt för europeisk säkerhet, men Natos transatlantiska länk är helt central.

Den kanske viktigaste av analysgruppens slutsatser är att en stor majoritet nu ansluter sig till den grundsyn som har varit mitt partis i två decennier, det vill säga att ett Natomedlemskap är krigsavhållande. Risken att Ryssland skulle försöka ta kontroll över Gotland minskar – den ökar inte – om även vi omfattas av Natos säkerhetsgaranti.

Ingenting av detta betyder att vi får vara naiva inför de risker och möjliga hot som nu finns. Vi lever i en farlig tid, som folket i Ukraina brutalt får uppleva.

Vårt besked här i dag, och Finlands häromdagen, kommer inte att uppskattas i Moskva, precis som de inte uppskattar att vi skickar vapen till Ukraina eller skickar ut ryska spioner från Sverige,

Ryssland har i dag världens största kärnvapenarsenal. Den ryska kärnvapenförmägn påverkar även Östersjön. Därför är det värdefullt att analysgruppen bringar klarhet också i fråga om kärnvapenavskräckning och dess inverkan på svensk utrikespolitik.

Natos kärnvapendoktrin är en viktig hörnsten för att verka för strategisk avskräckning i vårt närområde. För svensk del finns däremot inte skäl att ha kärnvapen eller fast basering av främmande trupp på vårt territorium i fredstid. Sverige bör göra som Finland, och som Norge och Danmark redan gör, och nationellt deklarera den ståndpunkten.

Det här är startpunkten, inte slutpunkten, för ett nytt kapitel i svensk försvars- och säkerhetspolitik. Det handlar inte alls bara om att fråga vad vi kan få utan också om att berätta vad vi kan ge.

Just nu befinner sig Nato i ett formativt skede. Jag ser stora möjligheter öppna sig för svensk del där vi inte alls bara tryggar våra egna gränser utan också solidariskt bidrar till den samlade nordisk-baltiska säkerheten i hela Östersjöområdet, som att vårt stridsflyg kan ingå i Natos Air Policing över Estland, Lettland och Litauen, för att bara nämna ett enda exempel på uppgifter som vi kan bli ombudda att bidra med.

Vi har unika kompetenser, inte bara inom flyget utan också inom radar- och undervattensförmåga, liksom sekellånga kunskaper om och erfarenheter av Ryssland. Vi kommer bättre att kunna bidra mer i ett helt integrerat system.

Sverige har alltså mycket att ge, men vi har också mycket att lära. Det har vi inte minst av länder som Norge, Danmark och Estland. Det är mindre länder som har fått ett stort inflytande i Nato genom att aktivt delta i övningar och insatser. Det handlar om att beslutsamt säkra sin egen försvarsförmåga och att helhjärtat signalera att man är med i Nato för att man vill och inte för att man måste. Med precis den inställningen vill också jag vara med och leda Sverige in i Nato.

Nu har vi en hemläxa att göra. Vi måste säkerställa och resurssätta de svenska kompetenser som nu rent fysiskt kommer att behövas inom samarbetets struktur, och vi måste bygga upp vårt eget nationella försvar.

När Sveriges vilja att bli Natomedlem ska godkännas av 30 andra Natoländer vill de veta att vi har höga ambitioner. Därför är det angeläget att vi har en tydlig plan för när Sverige ska nå upp till Natostandard om 2 procent av bnp. Vi moderater är övertygade om att det kan ske och bör ske redan till 2025.

Herr talman! Det här är en avgörande dag för Sveriges framtid. Det är inte varje dag vi i praktiken fattar så viktiga beslut. Men när de stora frågorna om krig och fred, om liv och död, flyttar ut från historieböckerna och rakt in i vårt eget närområde kommer vi samman, och då gör vi vad som krävs.

Vi fortsätter att hjälpa Ukraina. Sverige ansöker om att gå med i Nato. De båda besluten gör mig stolt i dag.

(Applåder)

Anf. 3 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Herr talman! Sverigedemokraternas verkställande utskott sammanträdde i går kväll för att behandla Nato-frågan och därmed avsluta den process som mitt parti inledde någon gång kring nyår och som nu naturligt har landat i ett skarpt ja till svenskt Natomedlemskap. Sverigedemokraternas medlemmar har gett mig och partiledningen ett tydligt mandat att landa i just ett sådant beslut om det säkerhetspolitiska läget försämras och om Finland bestämmer sig för att gå med i Nato.

Inte minst med det väldigt tydliga beskedet som vi fick från Finland i går är nu båda dessa kriterier, hävdar jag, uppfyllda. Jag upplever också en bred förståelse och acceptans för vårt beslut, trots att vi är ett parti som historiskt har bejakat den militära alliansfriheten.

Visst har den militära alliansfriheten medfört stora fördelar. Sverige har med hög trovärdighet kunnat verka internationellt, diplomatiskt och humanitärt, vid internationella kriser och konflikter. Jag menar att det har varit bra för Sverige.

Men precis som har upprepats många gånger under de senaste månaderna: Den 24 februari och Ryssland invasion av Ukraina har förändrat våra

säkerhetspolitiska förutsättningar i grunden. Säkerhetsläget för oss är allvarligt försämrat. Det militära hotet är påtagligt.

Herr talman! Ytterst handlar det såklart om Sveriges och svenska folkets trygghet och säkerhet. Det måste vara utgångspunkten för alla våra säkerhetspolitiska beslut.

Genom att vi i decennier sedan murens fall och kalla krigets slut har rivit ned vårt eget försvar är i dag vår säkerhet allvarligt hotad. Vi behöver återuppbygga vår förmåga, vilket det nu också till slut finns en bred enighet kring här i riksdagen.

Vi behöver också parallellt med detta naturligtvis bygga säkerhet tillsammans med andra. Vi har länge velat stärka försvarssamarbetet med Finland. Vi har talat om ett försvarsförbund med Finland. Men när nu Finland så tydligt är på väg in i Nato begränsas naturligtvis den möjligheten om vi väljer att stå utanför.

Herr talman! För nio år sedan, år 2013, stod jag här i denna talarstol och framförde vikten av just en stark totalförsvarsförmåga. Försvaret är inte någon budgetregulator. Försvaret är ingen mjölkko som man kan plocka pengar av till annat. Försvaret är inget som man kan slakta och sedan tro att man kan bygga upp lite snabbt om det skulle behövas.

Jag lyfte då också fram den väldigt uppmärksammade uppgiften om att Sverige skulle kunna hålla tillbaka ett militärt överfall i högst en vecka förutsatt att anfaller skedde mot endast ett begränsat mål.

Jag och Sverigedemokraterna har sedan vi kom in i riksdagen förespråkat en kraftigt ökad försvarsbudget. Det har vi fortsatt att göra därefter, och vi gör det fortfarande i dag. Det är konsekvent och förankrat i hur verkligheten faktiskt ser ut.

Jag sa då för nio år sedan att möjligen hänger oviljan att satsa på försvaret ihop med statsministerns – det vill säga den dåvarande statsministerns – närmast totala avfärdande av en eventuell hotbild mot Sverige, trots att exempelvis Ryssland rustar för tusentals miljoner. Det var alltså nio år sedan.

Det var varken första eller sista gången som en sverigedemokrat, tyvärr alltför ofta under den här tiden inför döva öron, har försökt få de gamla partierna att förstå att ett militärt försvar värt namnet är av yttersta vikt för vår och våra medborgares säkerhet och för svenska folkets trygghet.

För oss Sverigevänner och försvarsvänner finns det tydliga positiva effekter av att vi nu i den här kammaren får en bred majoritet för en svensk Natoansökan. Regeringen måste nu införa mycket av den politik som Sverigedemokraterna har drivit sedan vi kom in i riksdagen. Det gäller inte minst svensk beredskap och anslagen till försvaret. Vi behöver se över stora delar av vårt lands beredskap vad gäller drivmedel, livsmedel, sjukvårdsmateriel och så vidare. Strävan mot ett svenskt medlemskap i Nato blir därför i någon mån också en garant för att vidmakthålla en god svensk beredskap och en god svensk försvarsförmåga.

När andra, tidigare, regeringar har använt försvaret som en budgetregulator har vi sverigedemokrater stått

upp för motsatsen – för ett stärkt försvar. För att hindra framtida regeringar från att återigen tulla på svensk säkerhet och plocka pengar ur försvarsbudgeten vill Sverigedemokraterna grundlagsfästa ett försvarsanslag på just 2 procent av bnp, vilket också är Natos rekommendation till medlemsländerna.

En ansökan om medlemskap i Nato är bara första steget i en lång process. Nu måste vi titta på vad det svenska medlemskapet kommer att innebära. Vi måste se över vilken roll Sverige kan och ska ha i Nato. Som fullvärdig Natomedlem kommer Sverige att kunna bidra till att sätta vår prägel på försvarsalliansen.

Nato förväntas exempelvis att under 2022 anta ett nytt strategiskt koncept som ersätter det nu gällande från 2010. Förutom Washingtonfördraget från 1949 är det här alliansens viktigaste dokument, och detta är ett exempel på sådant som är angeläget att utreda för att se hur det påverkar Sverige.

Anf. 4 ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Äntligen! Äntligen finns en mycket bred majoritet i Sveriges riksdag för ett svenskt Natomedlemskap. Det är historiskt. Det är nödvändigt.

Sveriges nya säkerhetspolitiska analys är knivskarp och glasklar. Den ryska storskaliga invasionen av Ukraina, ett suveränt och demokratiskt grannland, är av ett slag som Europa inte har upplevt sedan andra världskriget. Putins krig mot Ukraina har bombat sönder den europeiska freden och säkerhetsordningen. Spelplanen har förändrats drastiskt.

Men vi har sett tecknen under lång tid. Vi har sett hur Rysslands egenmäktiga agerande har försämrat den säkerhetspolitiska ordningen i Europa strukturellt och långsiktigt. Sedan kriget mot Georgien 2008 och mot Ukraina 2014, inklusive den illegala annekteringen av Krim, har det stått klart: Putin har övergett den regelbaserade världsordningen. Han har hotat och anspelat på användning av kärnvapen och använt folkrättsvidriga kemiska vapen.

I december 2021 framförde Putinregimen långtgående krav på en förändrad säkerhetsordning i Europa – krav som inte kan tolkas på annat sätt än som hot mot Sveriges självbestämmande. Det är aggressiva och oacceptabla krav som utmanar den fria, öppna och demokratiska världen.

Statsminister Magdalena Anderssons besked i dag är tydligt. Det är ett helt nödvändigt svar till Kreml. Vi kommer aldrig att vara neutrala inför Putins blodiga anfallskrig. Vi kommer inte att böja oss. Sverige och Finland kommer aldrig att ingå i en rysk intressesfär.

Ett svenskt Natomedlemskap skulle höja tröskeln för militära konflikter och därmed ge en konfliktavhållande effekt i norra Europa. Det finns inga andra realistiska alternativ. Det är en verklig styrka att den säkerhetspolitiska kommittén är otvetydig på den punkten. Det allvarliga säkerhetspolitiska läget kräver kollektiva säkerhetsgarantier. Ett svenskt Natomedlemskap är nödvändigt för vår säkerhet och för Sveriges bästa.

Det stärker vårt land. Det stärker vårt lands försvar och säkerhet i en tid då varken Sverige eller något annat europeiskt land längre kan ta freden och friheten för given. Det inkluderar Sverige i ett sällskap som vilar på en grund som är formad utifrån tanken på att frihet, samförstånd och liberal demokrati gör världen till en bättre plats. Det är en grund som Centerpartiet delar och alltid kommer att fortsätta att arbeta utifrån för att bygga än starkare och bredare.

När Sverige och Finland blir medlemmar i Nato stärks också säkerheten i Östersjöregionen, i Norden och i Baltikum. Det bygger en reell solidaritet som är direkt nödvändig. Att kunna samarbeta operativt ännu närmare med såväl våra baltiska som våra nordiska grannar inom Nato kommer att förstärka stabiliteten i och omkring Östersjön och samtidigt göra Nato som organisation starkare och mer dynamisk.

Allt samtliga länder i Norden är medlemmar i Nato stärker det ömsesidiga nordiska och nordisk-baltiska försvars- och säkerhetspolitiska samarbetet på ett helt avgörande sätt. Det är och har alltid varit tillsammans med andra som vi bäst bygger trygghet och säkerhet i vår del av världen. Det är jag och Centerpartiet stolta över att kunna fortsätta att bidra till.

I ett läge där samtliga nordiska länder blir Natomedlemmar är det också Centerpartiets inställning att vårt medlemskap bör följa Norges och Danmarks exempel. Svenskt territorium ska vara fritt från såväl kärnvapen som permanent placering av utländsk trupp i fredstid. En enighet mellan våra nordiska länder på dessa områden skulle vara en styrka. Det är en styrka att det finns en bred enighet om detta också i denna kammare.

Det finns de som menar att processen kring ett svenskt Natomedlemskap har gått för snabbt och att den bygger på förhastade slutsatser. Jag delar inte den bilden. Vi är många som under väldigt lång tid har diskuterat, debatterat och analyserat för- och nackdelar med ett svenskt Natomedlemskap.

Centerpartiet hade för snart ett decennium sedan ett genomgripande och ambitiöst internt arbete för att landa i vårt tydliga ja till att Sverige, tillsammans med Finland, skulle söka medlemskap. Vi noterade Rysslands aggressiva och expansiva ambitioner och drog våra slutsatser. Det var en process som krävde ansvar, öppenhet, dialog och kunskap. Men vi har gjort vår hemläxa.

Detta stärkte oss som parti, men det stärkte också den svenska försvarsdebatten i allmänhet och den svenska Natodebatten i synnerhet. Vi var först med att föreslå en svensk Natooption, som sedan fick gehör av en majoritet i Sveriges riksdag. Vi har drivit på för att få upp de svenska försvarsanslagen till 2 procent av bnp. Det är ett viktigt beslut både när det gäller att stärka det svenska totalförsvaret och när det gäller processen att närma oss Nato.

Natodebatten i vårt land, med prövningen av argument för eller emot ett svenskt medlemskap och diskussionen om effekterna av detta, är långt ifrån ny eller förhastad. Men vi som i dag står bakom den

säkerhetspolitiska analysen och steget att söka medlemskap måste också klara av att stå upp för det, på ett ansvarsfullt och respektfullt sätt.

Vi måste ha förståelse för att det finns de som tycker annorlunda, inte bara i den här kammaren utan runt om i Sverige. Det finns de som känner en oro över vad beslutet ska innebära och som av olika anledningar vill ta en annan väg eller inte se någon förändring alls. Så kommer det alltid vara. Men i den här frågan är det extra viktigt att hantera dessa åsiktsskillnader på ett sätt som inte bidrar till splittring eller misstro.

Ett Natomedlemskap är historiskt och av högsta betydelse för svensk säkerhet. Det är helt rätt väg att gå. Men arbetet med att stärka det svenska försvaret och öka samhällets krisberedskap och uthållighet måste fortsätta. Det är ett arbete som alla måste vara med och bidra till, tro på och ta ansvar för. Det är ett arbete som måste ske i kommuner, i regioner, på företag, i civilsamhället, hos dig och hos mig.

Då är sammanhållningen i Sverige helt avgörande. Vår tilltro till varandra och till vår förmåga att sikta mot ett gemensamt mål kommer alltid att vara en helt ovärderlig kraft för ett starkare, säkrare och tryggare Sverige om den används på rätt sätt. Ansvaret för att värna tilltro, framtidstro och gemenskap vilar tungt på oss i den här kammaren, som folkvalda representanter för hela Sveriges befolkning.

För nu måste vi också blicka framåt och ta denna historiska dag som avstamp för att se hur vi stärker säkerheten och beredskapen i hela landet, i samhällets alla delar. Nu ska vi se hur vi gör Sverige inte bara till ett Natoland utan till ett land som står starkt och redo oavsett hur krisen vi möter ser ut.

Då handlar det om att nå målet om ett försvarsanslag på 2 procent av bnp så snabbt och effektivt det bara går. Det handlar om att hålla ett högt tempo i ambitionshöjningen av vårt svenska försvar men se till att det sker på ett sätt som ger maximal utdelning för varje satsad krona. Vi ska bygga Försvarsmakten inte bara större utan framför allt bättre och starkare. Men det handlar också om att fortsätta att förstärka civilförsvaret och att se till att vardagen fungerar på ett så bra sätt som möjligt, även i tider av kris, eller i värsta fall tider av krig. Vi ska se till att bygga ett svenskt totalförsvar som kan möta både dagens och morgondagens verklighet på bästa tänkbara sätt.

Men nu krävs också av oss alla att ha förmågan att se verkligheten för vad den är och ha en följsamhet vad gäller förändringar av densamma. Vi måste inse att det enda kärnvapenhot som Sverige och vår del av världen möter är det ryska, inse att det för vår generation finns ett före och ett efter den 24 februari, ha modet att ompröva gamla sanningar och framför allt hålla oss till sanningen i debatten och undvika att dra mot överdrifter och extremer eller att medvetet missförstå varandra.

Nu är tid för handling och för samling, herr talman. Detta är en historisk dag och ett historiskt vägval.

Centerpartiet står med självklarhet bakom ett svenskt Natomedlemskap. Det har vi efterfrågat länge.

Det är ett ställningstagande som på alla sätt är för Sveriges bästa.
(Applåder)

Anf. 5 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Herr talman! Den brutala ryska invasionen av Ukraina påminner återigen världen om krigets fasor – ett angrepp som är oförlåtligt, olagligt och oprovoceerat. Inget land har rätt att bestämma över ett annat. Varje folk har rätt att styra sig själva och sin egen framtid. Det är demokratins grund. Folkkrättens principer får aldrig överskridas.

I åtta år har det ukrainska folket varit utsatta för ockupation av en rysk ledning som nu talar om ett nytt Storrysland. Under våren har den ryska aggressionen eskalerat på det mest brutala sätt. Sverige måste stå upp för Ukrainas frihet. Vi behöver skicka mer stöd och hjälp till det ukrainska folket, som modigt stått upp mot den ryska invasionen. Vi måste nu strypa all import av rysk gas och olja. Regeringen behöver påskynda detta.

Situationen är akut i Ukraina. De behöver vår hjälp i detta nu. Det ukrainska folket får inte svikas.

Men, herr talman, det som inte är akut är att Sverige skickar in en medlemsansökan till Nato. Det hjälper inte Ukraina. Det handlar om något annat.

Regeringen har på några veckor beslutat att överge 200 år av alliansfrihet och militärt självbestämmande. Vi är det land i världen som har lyckats skydda vår befolkning från krig under längst tid. Det är därför försvarsminister Hultqvist så tydligt deklarerat, senast för några månader sedan, att han aldrig skulle föra Sverige in i Nato.

Det finns självklart olika sätt att se på hur vi bäst håller Sverige säkert. Men vad alternativen består i, vad deras för- och nackdelar är, har vi inte hunnit gå till botten med. Detta har forcerats fram, senast med en pamflett om Nato som kallades säkerhetspolitisk analys. Men där finns inga djuplodande överväganden. Där finns inga underbyggda påståenden.

Att väljarna inte kommer att kunna ta ställning i denna avgörande fråga i vare sig val eller folkomröstning är djupt problematiskt. Det undergräver beslutets legitimitet, och det går inte att motivera säkerhetspolitiskt. Det har Försvarsmakten och andra experter tydligt sagt. Det hade varit lika tryggt att fatta beslut i Natofrågan i oktober.

Den här processen är ett svek mot väljarna. Beslutet att överge alliansfriheten och gå in i en kärnvapenallians med auktoritära regimer fattas över medborgarnas huvuden. Det finns andra sätt att hålla Sverige tryggt.

Vi ska ha en trovärdig egen militär förmåga, ett försvar som skyddar våra egna gränser. Det är en viktig signal till omvärlden om vår beslutsamhet att i alla lägen värna vår suveränitet och territoriella integritet. Värnplikten återinförs för att garantera den folkliga förankringen av vårt skydd. Svensk motståndskraft måste förstärkas på en rad områden. Kritisk infrastruktur kan inte säljas ut till främmande makt.

Att hålla fast vid vårt militära självbestämmande är att skapa säkerhet och stabilitet i norra Europa. Vi ska inte delta i militära operationer som beslutas av andra än oss själva. Då dras vi in i konflikter som gör oss själva sårbara för aggressioner. Vi ska förhindra eskalering och höjd konfliktnivå i vårt närområde.

I en föränderlig tid ska Sverige behålla sitt handlingsutrymme. Vårt privilegium är att kunna välja våra samarbeten. Vi ska med full kraft fortsätta att utveckla försvarspolitiska samarbeten med länder i vårt närområde och dem som delar våra värderingar. Vi ska fortsatt med full kraft samarbeta med Finland och våra nordiska vänner. Vi bygger vår trygghet tillsammans med andra.

I århundraden har Sverige byggt upp ett högt anseende i världen. Mats Fogelmark, chef för Försvarsmaktens veterancentrum, tjänstgjorde i det belägrade Sarajevo. Han minns hur den svenska flaggan symboliserade något fredligare än kollegornas från andra länder. Det räddade hans liv. Han säger: Vid flera tillfällen räddade den svenska flaggan mig. De snodde min utrustning men tittade på flaggan och sa ”Sverige, ut”. Även i Afghanistan fungerar svenska flaggan fortfarande. Han tror att beslutet att lämna alliansfriheten kan chocka omvärlden.

Det har varit 200 år av investeringar i den svenska flaggan. Nu kan detta överges. Då är inte längre svenska soldater i strid skyddade av flaggan.

Tidigt sa jag, precis som den tidigare utredningen, att ett Natomedlemskap kommer att undergräva en självständig svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Det kommer att försämra våra möjligheter att ta ställning mot övergrepp och för mänskliga rättigheter. Vi kommer att kunna dras in i auktoritära regimers konflikter.

Då var det många som påstod att det inte stämde. Regeringen skrev också i sin rapport att vår utrikespolitik kommer att vara intakt. Men inte många timmar hade gått från publiceringen förrän Turkiets Erdoğan krävde eftergifter för Natomedlemskapet. Nu utpressar han Sverige och påstår att vi är ett vandrarhem för terrorister och att de kurdiska styrkorna i YPG är terrorister, de som den här regeringen kallar frihetskämpar. Enligt regeringens hållning är det oacceptabelt att frihetskämpar som slagits för eller sympatiserar med YPG av vissa stater klassas som terrorister.

Nu kräver dock Erdoğan anpassning av den svenska hållningen, och utrikesminister Ann Linde ska sätta sig ned med despoten Erdoğan för att hitta samförstånd – en person som förföljer och förtrycker sin egen befolkning.

Nato blir ett nytt raster över svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Frågan är varför regeringen inte valde att tala klarspråk om detta i sin Natorapport.

Detsamma gäller arbetet mot kärnvapen, det största hotet mot mänskligheten. Det är som Stefan Löfven säger: Det finns inget paraply som skyddar mot kärnvapen.

Riskerna med en militär upptrappning i vårt närområde är mycket påtagliga. Nu binder vi oss till en kärnvapenallians där vi ska planera inför kommande

kärnvapenanvändning. Det utsätter Sverige för risker och nya hotbilder. Och detta – ett av de största svenska besluten genom tiderna – förvägrades väljarna att ta ställning till. Att en stark demokrati som den svenska inte lyckas tillgodose detta är uppseendeväckande.

Nu fattas ett beslut som kommer att påverka generationer svenskar, utan att svenska folket har varit med i processen. Herr talman, det beklagar jag.
(Applåder)

Anf. 6 EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Även den som inte själv har något intresse av krig kan finna att kriget fattar intresse för en själv.

Riksdagen samlas till denna debatt i en allvarstund. Den ryska invasionen av Ukraina och de människorättsvidriga brott som där begås är något som ständigt är i våra tankar. Det som nu händer i östra Europa är också skälet till denna debatt och till att en bred majoritet i denna kammare nu formerats för ett svenskt Natomedlemskap – ett klokt beslut i en svår tid.

När första världskriget närmade sig stod Sverige på många sätt förundrat och oförberett, intvingat av andra i ett drama där man inte spelade eller önskade spela någon roll. Då lär orden ha myntats: Ett land har en utrikespolitik, vare sig man vill det eller inte. Orden känns passande även för att beskriva vår närmaste samtid.

Trots ett alltmer aggressivt Ryssland och invasionen av Krim 2014 har det funnits en ovilja från främst socialdemokratin att ta till sig konsekvenserna av detta i relation till Sveriges nationella säkerhet. Säkerhetspolitiken har ibland framstått som något man helst hade önskat slippa.

Kristdemokraterna drog i stället slutsatsen att ett nyimperialistiskt Ryssland kräver ett svenskt Natomedlemskap. Vi är därför glada för att stöd för detta nu finns över blockgränsen, och jag vill tacka Magdalena Andersson för hennes arbete med att vända och landa med sitt parti i den nya tid som råder sedan den 24 februari och värna Sveriges säkerhet. Jag vill också tacka regeringen, inte minst utrikesministern och andra, för deras hårda arbete med att säkerställa säkerhetsgarantier i det svåra läge som vi är i. Ni har min största respekt för det hårda och svåra arbete som ligger bakom.

Ett Natomedlemskap är rätt väg för Sverige. I dag tänker jag kort belysa varför, utifrån tre olika ingångsvinklar: först utifrån våra västerländska värderingar, därefter utifrån svenska säkerhetsintressen och till sist utifrån vår utrikespolitiska tradition.

Herr talman! Varje människa och varje folk uppbär både ansvar och plikt. Det är inget vi själva väljer. Det åläggs oss genom arv, genom våra förpliktelser mot vår nästa och ur samvetets längtan efter rättvisa.

Det är på Sverige ansvaret i första hand faller att säkra vårt eget folks trygghet. Ingen annan kan göra det. Men på oss faller också plikten att utifrån de villkor som givits oss stå upp för det som är sant och rätt. Inte minst har vi ett ansvar för detta inom vårt eget

närområde, gentemot våra grannländer, där vi har störst möjlighet att påverka.

Hur kan vi då bäst bidra till demokrati, frihet och självständighet åt oss själva, våra grannfolk och världen i stort? Svaret är genom ett medlemskap i Nato. Nato är den fria och demokratiska världens försvarsallians. Därtill är det de små staternas försvarsallians.

Den sovjetiska propagandan vill gärna vända det så att Nato vore USA:s maktmedel, och jag noterar att det resonemanget bet på delar av svensk vänster. Men sanningen är den att i Nato finns inte länsherre eller vasall, utan alla länder är jämlika. Därför finns heller inga garantier inom Nato för stöd vid anfall utan bara vid försvar.

Styrkan i detta insåg folken i Mellan- och Östeuropa när de fick sin frihet, och de sökte därför tryggheten inom försvarsalliansen. Vill vi vara deras stöd är det inom Nato vi ska verka.

Aldrig vill vi återuppleva den tid då Baltikum var bortbrutet från Norden. Lika lite som vi stillasittande kunde acceptera Putins anfall på Ukraina skulle vi kunna förbli passiva vid ett överfall mot Estland, Lettland och Litauen. Eller, som Carl Bildt något kyligare konstaterade redan 1993: Det är ”svårt att se neutraliteten som ett sannolikt val” om Baltikums frihet hotas. Ska vi vara sanna mot oss själva och våra egna ideal är det med våra vänner inom Nato vi ska samarbeta.

Herr talman! Realpolitiskt går det inte att komma runt att det enda militära hotet mot Sverige kommer från Ryssland. Den ryska revanschismen återfinns i klartext både i Putins egna tal och i den uppsjö av statlig propaganda som spridits under flera år. Både Finlands och Baltikums frihet finns där ifrågasatt.

Ur ett strategiskt perspektiv är det uppenbart att en rysk attack mot Baltikum skulle försätta Sverige och inte minst Gotland i en prekär situation. Möjligheten att via utstationering av till exempel luftvärn på Gotland neka väst möjligheter att undsätta Baltikum skulle kunna vara av stor betydelse för rysk krigsmakt. Som Bringéusrapporten konstaterar innebär det att Sverige med stor sannolikhet skulle dras in i en sådan konflikt.

Det bästa sättet att möta detta hot på är genom att bygga kollektiv säkerhet tillsammans med våra vänner runt Östersjön. Ett svenskt Natomedlemskap skulle verka direkt avskräckande för ryska aggressioner i Östersjöområdet. Vi höjer tröskeln för att ta till våld.

Det bör även sägas att Finlands och Baltikums självständighet inte bara är eftersträvansvärt utifrån demokratiska principer, vilket det är, utan även utifrån grundläggande svenska säkerhetspolitiska intressen. Att Östersjöns östra kuster ligger i händerna på fria folk lättar trycket mot vårt land och gör sannerligen Östersjön till fredens hav. Vår säkerhet är deras säkerhet. Deras säkerhet är vår säkerhet.

Är det då riskfritt att gå med i Nato? Nej. Det innebär ökade ryska hot mot Sverige på kort sikt, men som det konstateras i den säkerhetspolitiska analysen har Ryssland sedan länge i praktiken betraktat Sverige som en integrerad del av det västliga säkerhets- och försvarssamarbetet. Vi bör förstå riskerna med att stå

utanför Nato, inte minst efter att Ryssland pekat ut Sverige som ett fientligt land.

Herr talman! Det finns de som hävdar att ett medlemskap i Nato skulle vara ett brott med vårt lands utrikespolitiska tradition. Det är inte sant. Vår alliansfrihet är inte född ur någon idé om neutralitet som ett gott i sig självt. Den föddes som en pragmatisk konsekvens av vårt lands uråldriga strävan att bevara sin självständighet. Genom vår historia är det detta överordnade mål, vår självständighet, som har varit vägledande för oss. I vissa tider har Sverige därför valt alliansfriheten, och i andra tider har vi sökt allianser för att finna stöd mot fientliga stormakter. Det är så vi har kunnat säkra 500 år av självständighet, 200 år av fred och 100 år av demokrati.

Att vårt land nu, som en följd av Rysslands nyväckta imperialism, söker medlemskap i Nato är alltså inte en brytning med utan ett instämmande i den djupaste av linjer i vår utrikespolitik. Det är ett eko av forna tiders allianser, på samma sätt som vårt stöd i form av vapenleveranser till Ukraina är ett eko av vårt stöd till Finland under vinterkriget.

Det är en tillfällighet som ser ut som en tanke att Sverige och Storbritannien den 11 maj undertecknade en gemensam solidaritetsdeklaration. Det är en deklaration som historiskt har sin motsvarighet i novembertraktaten, som under 1800-talet bidrog till att skydda Sverige mot rysk aggression.

Genom ett medlemskap i Nato agerar vi nu på nytt för att säkra vår självständighet mot utländsk imperialism, likt så många gånger förr.

Herr talman! Av dessa skäl – principiella, realpolitiska och historiska – agerar Sverige rätt när vi söker medlemskap i Nato. Det är ett klokt beslut i en svår tid. (Applåder)

Anf. 7 ALLAN WIDMAN (L):

Herr talman! Det är med en väldig ödmjukhet man står här i dag. Det är ett viktigt beslut. Och som flera talare har varit inne på är det ett beslut som kommer att prägla generationer framöver i vårt land.

Herr talman! Det finns ingen annan enskild åtgärd som på ett så avgörande sätt stärker svenska folkets säkerhet som ett medlemskap i Nato gör. Våra övriga försvarspolitiska samarbeten och hur många procent av bnp vi anslår till försvaret väger väsentligt mycket lättare.

Många av mina företrädare här i talarstolen har talar om artikel 5, den så kallade musketörsparagrafen. Den är viktig, kärnan i Washingtonfördraget. Men vi måste samtidigt komma ihåg att artikel 5 bärs upp av den ständigt pågående försvarsplanering som alliansen genomför. Den planeringen kommer också att hjälpa oss att strama upp vårt militära och civila försvar, herr talman. Vi kommer att uppmuntras i mindre utsträckning till långsiktiga utvecklingsprojekt och mer till krigsduglig bekämpningsförmåga här och nu.

I rapporten från den säkerhetspolitiska analysgruppen som kom i förra veckan står det att ”alliansfriheten har historiskt tjänat Sverige väl”. Jag vill hävda

motsatsen. Vi har under lång tid, många decennier, inte haft någon trovärdighet i fråga om vår alliansfrihet i Rysslands ögon.

Herr talman! Jag stod för några år sedan tillsammans med Hans Wallmark på en höjd ute på Österlen, vid Ravlunda skjutfält, och såg B52:or som flugit nonstop från USA simulera minutläggning i Hanöbukten. Därefter landsteg elva olika Natoländers militära förband på stranden. Det var inte något som bara vi såg. Det såg även Ryssland. De vet att vi har spelat under täcket med USA och Nato, och de har vetat det länge.

Samtidigt som vi har varit nära men inte i Nato har vi saknat de säkerhetspolitiska garantier som alliansen erbjuder. Det innebär att vi under lång tid har befunnit oss i ett säkerhetspolitiskt ingenmansland, utan garantier och utan trovärdighet när det gäller vår alliansfrihet. Det är precis en sådan situation som Ukraina har befunnit sig i och fortfarande befinner sig i, herr talman.

I allianslösheten finns också ett grundläggande drag av ensamhet. Små länder får när det hettar till ofta böja sig för övermakten. Det gjorde Sverige under andra världskriget. Tyska soldater för kors och tvärs genom vårt land. Och efter krigets slut lämnade vi ut balter till Sovjetunionens militärmakt. Vi var också ett av de absolut få västländer som erkände Sovjetunionens annektering av Estland, Lettland och Litauen.

Det har hetat att ett svenskt Natomedlemskap skulle innebära att vi lämnar vår traditionella nedrustningslinje, vårt fredsarbete och vår diplomati. Jag tror att det är precis tvärtom, herr talman. Jag ser en svensk ansökan om medlemskap i Nato som de sista stegen vi tar in i den fria världen.

I debatten hävdas det ibland att vi nu kommer att tvingas ha permanenta Natobaser och kärnvapen på vårt territorium. Kärnvapen är naturligtvis en känslig fråga. Sverige kommer att ha sitt motstånd mot dessa vapen kvar. Men det går samtidigt inte att bortse från att vi i en tid då Vladimir Putin mer eller mindre regelbundet hotar att använda kärnvapen, bland annat mot oss, också behöver ett paraply att stå under.

Nato är, till skillnad från till exempel EU, ingen överstatlig organisation. Den kan inte bestämma vad enskilda medlemsländer ska göra. Det finns alltid ett nationellt veto.

Jag har en förväntan om att regeringen i dag kommer att besluta om en så kallad ren ansökan om medlemskap i den transatlantiska alliansen. Men jag vill instämma i påståendet att jag inte tror att Nato har några andra förväntningar på Sverige än man har på Danmark och Norge. Innebörden av det är att vi, när vi väl är medlemmar, kan formulera vår relation till Nato och, vilket flera har varit inne på, undanbe oss sådana investeringar och lokaliseringar, herr talman.

Många har talat om vilka reaktioner som nu kommer att komma från Ryssland. Konventionellt militärt har Ryssland händerna fulla i den lilla del av Ukraina som man för ögonblicket opererar i. Men visst kan det

komma påverkansoperationer, hybridattacker och så vidare.

Men det är också viktigt att komma ihåg att vår kanske mest känsliga tid nog ändå ligger bakom oss just nu. Det är under den här våren och de månader som vi har diskuterat som ett fönster har varit öppet för Ryssland när det gäller att kunna påverka svensk politik. När regeringen i eftermiddag väl fattar sitt beslut om att ansöka stängs det där fönstret en smula.

Flera har varit inne på att det har gått fort. Jag kan instämma i det, åtminstone på slutet, herr talman. Men jag kan också konstatera att den svenska regeringen ganska sent såg tecknen i skyn. Ganska sent uppfattade man att Finland var på väg. När Sauli Niinistö den 3 mars i år satt hos Joe Biden i Vita huset var det en tydlig signal, som vi tyvärr inte uppfattade. Så sent som en vecka därefter var det traditionella svaret från Socialdemokraterna precis detsamma: Nej, Natomedlemskap är inte aktuellt. Det är något som man har upprepat de senaste decennierna i något olika versioner men med samma innebörd.

Nu är vi på väg in, herr talman. Och det går inte att bortse från att vi när det gäller Nato kan få en motsvarande problematik med demokratiskt underskott som det som uppstod vid Sveriges snabba ingång i EU på 90-talet. Jag vill vara tydlig med att ansvaret för detta vilar helt på det socialdemokratiska partiet. De har aldrig tillåtit en diskussion i sak om Nato. Det har viftats bort. Mona Sahlin sa: inte under min livstid. Peter Hultqvist har sagt: inte så länge han är försvarsminister. Nu får man ta ansvar för det här.

Avslutningsvis: Den 11 april kl. 08.15 på morgonen, i ett fönsterlöst rum på Försvarsdepartementet, ska Peter Hultqvist slutligen ha vänt i fråga om sin inställning till Nato. Jag citerar honom, herr talman: Vi hade vänt och vridit på alla pusselbitarna men insåg att det fanns inget annat alternativ.

Det uttalandet påminner mig lite om biskop Brask, som också uppfattade sig vara nödd och tvungen till ett visst agerande. Men jag hoppas att försvarsministern, under de veckor och månader som nu följer, uppbådar större entusiasm för att ingå i den här alliansen. Det är trots allt han som ska förhandla för oss på vägen in.

Herr talman! Jag har aldrig tidigare så innerligt önskat yrka i en debatt som i dag, men jag vet att jag inte kan göra det.

(Applåder)

Anf. 8 PER BOLUND (MP):

Herr talman! I dag debatterar vi ett historiskt beslut, om Sverige ska överge 200 år av alliansfrihet och om vårt land ska gå med i militäralliansen Nato. Men i en stund som denna, i ett utomordentligt allvarligt säkerhetspolitiskt läge både i vårt närområde och globalt, är det också viktigt att påminna oss själva om att säkerhetspolitik faktiskt handlar om mer än bara nej eller ja till Nato.

Rysslands fruktansvärda och folkrättsvidriga invasion av Ukraina har dramatiskt förändrat säkerhetsläget i Europa och för Sverige. En demokrati i Europa

har blivit invaderad av en auktoritär stat, som försöker frånta landet dess rätt till frihet, dess rätt till självbestämmande. Ohyggliga och grova krigsbrott, som våldtäkter och massmord på civila, rapporteras nu från en rad platser där de ryska soldaterna har dragit fram. Närmare 14 miljoner människor i Ukraina har tvingats på flykt. Många tusen civila har dödats. Det är ett fruktansvärt angrepp som Sverige måste göra allt för att stoppa.

Jag är stolt över att vi i bred gemenskap har kunnat sända både vapen och annat stöd till Ukraina för att hjälpa dem i deras strid. Men det räcker inte. Vi vet att långt över hälften av Putins exportintäkter, det som fyller hans krigskassa, kommer från exporten av fossila bränslen. När president Zelenskij för ett par månader sedan, den 24 mars, talade till denna riksdag i just denna kammare var det ett svenskt importförbud mot ryska fossila bränslen som stod i fokus – inte en tunna rysk olja till, inte en rysk oljetanker till som lossar i svenska hamnar.

Samma dag avslogs tyvärr ett förslag från Miljöpartiet om att just stoppa importen av fossila bränslen från Ryssland av sex av åtta partier i Sveriges riksdag. Men vårt arbete fortsatte oförtrutet, och förra veckan ställde sig äntligen en majoritet i riksdagen bakom Miljöpartiets förslag om ett importförbud av ryska bränslen. Nu är det upp till regeringen att sätta den planen i verket. Miljöpartiet vill se ett omedelbart stopp för importen av rysk energi till Sverige, och vi vill att regeringen med större kraft också driver på för att stoppa importen även till EU. Som president Zelenskij sa: Sanktioner är det enda språk som Putin förstår.

Vi vet alla att fossila bränslen förvärrar klimatnöd-läget. Även med det kommer vårt lands säkerhet att försämrans i takt med att extremväder, med översvämningar, torka, svåra stormar och skogsbränder, både blir värre och kommer oftare. Även här skulle vi önska en nationell samling för att möta det hotet med vår fulla kraft. Jag hoppas att det kommer senare, åtminstone.

Men beroendet av fossila bränslen är också en säkerhetspolitisk risk. Det borde vi också kunna se här och nu. Vi har länge drivit på för att stärka EU:s motståndskraft och öka pressen på Putin. Vi har drivit på för svensk energisolidaritet för att vi tillsammans inom EU ska kunna stänga Putins gas- och oljekranar. Det innebär att vi måste ställa om vår energipolitik. Förnybart är tydligt det säkerhetsmässigt och det miljömässigt hållbara.

Att fortsätta att vara beroende av auktoritära stater och fortsätta att pumpa in pengar i Putins krigskassa är inte längre försvarbart. Därför är också det politiska motståndet mot förnybar energi i Sverige och i Europa ett hot mot vår säkerhet. Förnybar energi är frihetsenergi, som den tyske liberalen Christian Lindner sa.

Herr talman! Miljöpartiet ställer sig till allra största delen bakom den rapport som den säkerhetspolitiska analysgruppen har arbetat fram. Vi delar den analys som görs i rapporten angående det försämrade säkerhetspolitiska läget med anledning av Rysslands vidriga

invasion av Ukraina och även bedömningen av konsekvenserna för säkerhetspolitiken i Europa och i Sverige.

Men där skrivelsen har ställningstaganden som innebär att enbart ett Natomedlemskap skulle gagna Sveriges säkerhet gör Miljöpartiet en annan bedömning. Vi har stor respekt för att man kan komma till olika slutsatser, och även för oss har argumenten för att ändra säkerhetspolitisk inriktning stärkts. Men när Miljöpartiet gör avvägningen överväger fortfarande de negativa aspekterna av ett Natomedlemskap för vår del. Vi anser att det bästa för Sverige är att vi även i framtiden själva kan välja våra samarbetspartner när det gäller säkerhetspolitiska frågor. Vi kan då söka efter säkerhetspolitiska samarbeten med demokratier och med de länder som delar våra värderingar och vår syn på världsutvecklingen framöver.

I en tid av ökande spänningar i världen behövs mer än någonsin globala aktörer som kan verka för fred, för konfliktförebyggande och för medling i pågående konflikter. Här har Sverige en stolt tradition att falla tillbaka på – att som alliansfritt land medla och förebygga när det gäller krig och konflikter runt om i världen. Vårt diplomatiska arbete och vårt höga bistånd har bidragit till att ge oss ett starkt namn, som vi också kan använda för en fredlig utveckling i världen. Här ser vi att en fortsatt alliansfrihet ökar Sveriges möjligheter att föra dialog, att agera fredsmäklare och att därmed också bidra till avspänning, inte minst i vårt närområde.

Jag vill också påminna om att Sveriges säkerhet och vår förmåga att klara kriser inte bara handlar om militär förmåga, militär styrka. Vi måste också ha beredskap att möta hot som påverkanskampanjer, cyberhot, hackerattacker mot it-system, terrorism, hot mot demokratin och hot mot rättssamhället. Nya pandemier kommer att komma, och vi kommer att se brist på nödvändiga insatsvaror för industrin. Inte minst vet vi att klimatförändringarna, med torka, bränder, stormar och översvämningar, kommer att sätta mer och mer press på världen och på Sverige.

Herr talman! Miljöpartiet vill att Sverige ska fortsätta arbeta för global nedrustning. Vi vet att särskilt kärnvapen är ett existentiellt hot mot mänskligheten. En värld med kärnvapen kan aldrig vara en säker värld. Ett medlemskap i Nato innebär att Sverige skriver under på att använda kärnvapen som hot och som en del i en försvarsstrategi. Vi är oroade över att Sveriges oerhört viktiga arbete för nedrustning av kärnvapen kommer att försvåras om vi är medlemmar i en kärnvapenallians som Nato.

Miljöpartiet har drivit på för att Sverige ska skriva på FN-konventionen om förbud mot kärnvapen. Det är ett krav vi står fast vid. Vi anser också att Sverige bör lagstifta om att kärnvapen inte ska tillåtas i vårt land, på vårt territorium, varken i fredstid eller i krigstid.

Vårt arbete för att bidra internationellt i freds- och konfliktförebyggande arbete är viktigt. Det är något som vi behöver arbeta vidare med. Vi är oroliga över att Sverige i framtiden kommer att ses som en

representant för Nato snarare än som ett eget land som verkar för en fredlig värld.

Jag oroas också över den demokratiska tillbakagång som vi kan se i dag, inte bara i Ryssland utan också i flera länder som är medlemmar i Nato. Vi ser nu Natoländer där grundläggande mänskliga rättigheter allt oftare utmanas. Journalister fängslas. Medier och universitet kontrolleras. Rättsstatens principer ifrågasätts.

Det är oroande trender, och de måste brytas. Miljöpartiet vill att Sverige ska fortsätta att vara en fristående röst för fred och för mänskliga rättigheter och stärka Sveriges feministiska utrikes- och utvecklingspolitik.

Sverige är nu på väg att lämna en säkerhetspolitisk linje som har gällt i århundranden och som har hållit vårt land utanför krig och konflikter. Det är ett stort och historiskt beslut, och vi anser att det är anmärkningsvärt att det har skett på bara några veckor. Ett sådant här avgörande beslut förtjänar en djupgående samhällsdebatt. Vi hade önskat mer tid för en djupare analys och en längre och bredare demokratisk förankring av ett så här viktigt avgörande.

Vår syn är att Sveriges befolkning borde ha fått möjlighet att ta del av både för- och nackdelar med ett medlemskap i en samhällelig debatt under valrörelsen, för att sedan ha det med sig när vi alla går till val om några månader.

Vi håller fast vid att det finns andra alternativ än Nato: att förstärka Sveriges försvarsförmåga som vi har gjort kraftigt men också att fördjupa samarbeten inom försvars- och säkerhetspolitiken med demokratiska länder.

Samtidigt har vi som parti respekt för demokratiskt fattade beslut, och om det även efter valet finns en bred majoritet för ett Natomedlemskap kommer vi att acceptera det utfallet och i stället verka inom ett svenskt Natomedlemskap för fred, för kärnvapenedrustning och för demokrati. I en tid med ett mycket allvarligt säkerhetsläge i vår omvärld behövs det också samling nationellt. Miljöpartiet kommer att verka för att vi tillsammans står upp för att möta de hot som möter Sverige men också för en världsutveckling i demokrati och fred.

(Applåder)

I detta anförande instämde Annika Hirvonen (MP).

Anf. 9 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag vill tacka för en väldigt bra debatt och tacka alla som har hållit den respektfulla ton som stundens allvar förtjänar.

Jag vill också tacka för alla de samtal som vi har haft de senaste månaderna med olika partiledare men naturligtvis särskilt för den nära dialog som jag har haft med oppositionsledaren Ulf Kristersson. I väldigt många frågor håller vi inte med varandra, men när det handlar om Sveriges säkerhet sätter vi båda landets

säkerhet framför de tråtor vi kan ha i olika inrikespolitiska frågor.

Jag sätter stort värde på vår dialog, och jag delar också Ulf Kristerssons uppfattning att ett svenskt Natomedlemskap skulle stärka Sveriges säkerhet. Det skulle också stärka det nordiska samarbetet, och det skulle stärka Nato. Nato stärker Sverige, och Sverige stärker Nato. Det gör det eftersom vi de senaste åren i bred samsyn i riksdagen kraftfullt har byggt ut svensk försvarsförmåga. Vi genomför nu under Peter Hultqvists ledning den största utbyggnaden av det svenska försvaret sedan 50-talet, och vi kommer att fortsätta hela vägen upp till 2 procent av bnp. Vi har återinfört värnplikten, vi öppnar nya regementen, vi köper in nytt försvarsmateriel och vi har också byggt ett stort antal försvarssamarbeten på ett sätt som även det kommer att stärka oss i period som vi nu går in i, från ansökan till ett fullvärdigt medlemskap.

Efter dagens debatt är det tydligt att det finns en stor och bred majoritet i riksdagen för att Sverige ska ansöka om medlemskap i Nato. Mot den bakgrunden är det också logiskt att regeringen fattar ett sådant beslut.

Men jag vet också att det finns många svenskar som fortfarande tvekar, som undrar varför det måste gå så snabbt och som håller fast vid den militära alliansfriheten. Det ska vi ha respekt för. Man kan landa i en annan åsikt. Det betyder inte att man bryr sig mindre om Sverige. Vi älskar alla vårt land, och vi vill alla det bästa för Sverige.

Det finns också många svenskar som kommer fram till att läget kräver ett Natomedlemskap men som ändå känner ett vemod. Det här är ett historiskt och omvälvande beslut. Det är ett stort skifte som Sverige står inför. Vi lämnar en era och går in i en annan. Men vi ska gå in i den nya tiden med tillförsikt, och när vi gör det ska vi ta med oss det bästa från vårt lands historia. Framför allt ska vi ta med oss insikten om att vi blir starkare tillsammans.

(Applåder)

Anf. 10 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Den socialdemokratiska svängningen om Nato innebär att vi överger den alliansfria linje som har tjänat Sverige väl under mycket lång tid och kommer att tjäna Sverige väl även framöver. Den har hållit oss utanför krig och konflikter och gjort att vi har kunnat ha en självständig utrikespolitik.

Redan nu ser vi dock hur despoten Erdoğan använder den nya beroendesituation som regeringen försatt oss i för att påverka svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Nu ser vi att Erdoğan kräver eftergifter och pekar ut Sverige som en fristad för terrorister.

Socialdemokraterna och regeringen har varit mycket tydliga: Att göra som Erdoğan vill och stämpla YPG som terrororganisation är oacceptabelt. Partiledaren Selahattin Demirtaş från HDP ska friges.

Är dessa ståndpunkter vad som gäller och något som regeringen står fast vid och kan uttala här i kammardebatten?

Anf. 11 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Efter en svensk medlemsansökan och att Sverige blir inbjudna som medlemmar i försvarsalliansen pågår en process där alla parlament ska ratificera en ansökan. Under den tiden kommer Sverige naturligtvis att ha en dialog med alla 30 Natomedlemsländer på olika nivåer, så även Turkiet.

Med detta sagt: Sveriges utrikespolitiska linje ligger fast.

Anf. 12 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Jag är mycket glad att statsministern uttalar och står fast vid och förhoppningsvis i samtal med Turkiet kommer att lyfta just dessa saker: att regeringen anser att det är oacceptabelt att peka ut YPG, den grupp som bekämpade IS och räddade världen från terrorsekten, som terrorister och att denna regering kräver att partiledaren Selahattin Demirtaş frigges från fängelse.

Är detta ståndpunkter som kommer att tas upp med den turkiska regimen? Står regeringen tydligt fast vid detta? Ett tydligt ja för att tydliggöra situationen skulle underlätta den här diskussionen.

Anf. 13 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Det är som jag säger: Sverige har en utrikespolitisk linje. Det faktum att vi ansöker om ett Natomedlemskap gör inte att vi kommer att ändra vår utrikespolitiska linje.

Anf. 14 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Tack, statsministern, för anförandet!

Det är ingen hemlighet att Miljöpartiet sedan länge är djupt engagerat i att minska kärnvapenhotet i vår värld. I går på presskonferensen nämnde statsministern att hon inte ser Natomedlemskap som ett hinder för att driva på utrikespolitik. Samtidigt har Margot Wallström till exempel sagt att Stockholmsinitiativet inte hade varit genomförbart om Sverige hade varit medlem i Nato.

För Miljöpartiet är det viktigt att vi verkligen gör allt som står i vår makt. Till exempel anser vi att Sverige borde skriva på konventionen från FN om ett förbud mot kärnvapen, vilket till exempel Irland och Österrike som icke Natomedlemmar har gjort.

Det vore intressant att höra hur statsministern ser på arbetet inom Nato för att minska kärnvapenhotet. Kommer statsministern att verka för att Sverige ska ha en lagstiftning som säger att det inte ska finnas kärnvapen på svensk mark i vare sig krigs- eller fredstillstånd? Kommer statsministern att verka för att ändra first use-strategin, det vill säga att Nato kommer att vara den första sidan att använda kärnvapen i konflikt?

Anf. 15 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Sverige kommer naturligtvis att fortsätta att bedriva en aktiv politik i världen för

nedrustning, för fred och för färre kärnvapen och helst inga kärnvapen någonstans i världen.

Med detta sagt är det viktigt att understryka att Nato inte har något slags first use-politik. Däremot har man inte en uttalad no first use-politik. Men Nato är tydligt med att användandet av kärnvapen ligger extremt långt borta. Det är viktigt att understryka.

Nato placerar inte ut kärnvapen i medlemsstater mot deras vilja. Jag ser framför mig att Sverige, den dag Sverige blir medlem, kommer att kunna uttala förbehåll för att vi inte vill ha kärnvapen på svenskt territorium – och inte heller fasta baser.

Anf. 16 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Samtidigt finns Natoländer som har lagstiftning som tydligt deklarerar att man inte accepterar kärnvapen i vare sig fredstid – vilket som statsministern säger gäller för många länder – eller krigstid. Spanien är ett sådant exempel. Här skulle Sverige kunna göra sitt ställningstagande tydligt, vilket skulle vara bra.

Jag vill återvända till no first use-strategin. Vi vet att ju större risken är för att kärnvapen ska användas i en konflikt, desto större är också risken för, utan att överdriva, mänsklighetens utplåning. Ett kärnvapenkrig som eskalerar är ett existentiellt hot mot hela mänskligheten. Där borde Sveriges inställning vara att på alla sätt försöka deeskalera och minska risken för att kärnvapen kommer till användning.

När vi nu, som det ser ut, får möjlighet att agera som Natomedlem vore det ansvarsfullt att inom Nato driva på för att Nato ska ändra sin linje och ha en tydlig no first use-strategi. Är statsministern beredd att agera för en sådan?

(Applåder)

Anf. 17 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Det är oerhört viktiga frågor som Per Bolund tar upp. Det är tydligt att ingen kan vinna ett kärnvapenkrig. Därför är alla former av deeskalering, samverkan i världen för att minska antalet kärnvapen, oerhört centralt. Det är naturligtvis viktigt att det sker en nedrustning av kärnvapen och en minskning av antalet kärnvapenstridsspetsar parallellt i alla kärnvapenationer.

Sverige kommer naturligtvis att fortsätta att driva på. Per Bolund tog upp Stockholmsinitiativet, och det är ett svenskt initiativ dit flera Natomedlemmar har anslutit sig. Jag ser framför mig att vi kan fortsätta att driva frågan med full kraft också som medlemmar i Nato.

Anf. 18 ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Sveriges beslut att ansöka om medlemskap i Nato är ett beslut baserat på realism. Det är inget nytt – tvärtom! Sveriges säkerhetspolitiska doktrin har under ett halvt sekel präglats av en långt mer krass inställning än den officiella retoriken ibland har gett sken av: Från de ensidiga amerikanska

säkerhetsgarantierna på 60-talet till de senaste årens mycket nära underrättelseutbyte med både USA och andra EU-länder. Från den lite märkliga romantiseringen av neutralitet och alliansfrihet som ideologi till de senaste 25 årens aktiva svenska deltagande i Nato-insatser i Bosnien, Kosovo, Libyen och Afghanistan. Från ganska mycket hemlighetsmakeri till påtagligt mycket transparens.

Processen från neutralitet via alliansfrihet, som blev allianslöshet, till dagens tydliga ställningstagande har pågått under lång tid, men kanske allra tydligast från och med 2009. Med solidaritetsdeklarationen erkände vi den europeiska gemenskapen fullt ut som en relation med både förpliktelser och rättigheter. Men inte förrän nu har svensk säkerhetspolitik i grunden tagit tydlig ställning, baserat på både nykter analys och en ärligt redovisad övertygelse. Det är bra i den svenska demokratin.

Sverige tillhör redan Europa och EU, men Sverige tillhör också västvärlden – och snart tillhör vi även Nato. Den cirkeln sluts.
(Applåder)

Anf. 19 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Jag deltog i en mycket trevlig debatt med Ulf Kristersson för några veckor sedan i Aftonbladets studio. Då höll Ulf Kristersson öppet – självklart – för att kunna ha kärnvapen och utländska militärbaser på svensk mark. Nu verkar det som att Ulf Kristersson har ändrat sig i denna fråga och kan tänka sig att *inte* ha kärnvapen och utländska militära baser på svensk mark.

Hur länge har Ulf Kristersson tänkt att hålla i det nya beskedet? Är det också bara några veckor?

Anf. 20 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag förstår att i en debatt där de flesta är eniga måste det vara frestande att leta efter något att vara riktigt oenig om. Jag har respekt för det; det är ju trots allt en riksdagsdebatt. Men om det anses att jag har uttryckt en sådan uppfattning måste det ha blivit ett missförstånd. Jag har aldrig uppfattat det som något annat än självklart att Sverige gör som Norge och Danmark, det vill säga att i *fredstid* varken ha stationerade kärnvapen eller permanenta trupper.

Vad som händer i värsta fall, om det som inte får hända skulle hända, är en helt annan sak. Jag ser inga som helst sådana skäl över huvud taget, och jag har inte tyckt det tidigare heller.

Anf. 21 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Detta är inte detaljer. Det handlar om kärnvapen på svensk mark, och det handlar om utländska trupper permanent stationerade i Sverige. Underskatta inte de viktiga frågorna för rikets säkerhet.

Moderaterna sa för några veckor sedan att det var helt öppet att kunna ha kärnvapen och permanenta utländska baser i Sverige. Är Ulf Kristerssons besked i dag att det är något som Moderaterna under inga

omständigheter kommer att arbeta för eller rösta för i framtiden?

Anf. 22 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag vet inte riktigt vad Nooshi Dadgostar söker konflikt om här. Jag tror inte någon i Sveriges riksdag tycker något annat än att det är helt naturligt att Sverige gör samma sorts uttalanden som Norge och Danmark har gjort, som Finland också avser att göra och som flera andra Natoländer gör. Jag har inte haft någon sådan diskussion över huvud taget.

Skulle det värsta inträffa är jag däremot glad att det inte bara är dikturer i världen som har kärnvapen utan att också den fria världen är beredd att i avskräckande syfte ha dessa förfärliga vapen som aldrig ska användas. Jag har aldrig tyckt något annat, och jag tycker att det är utmärkt att vi gör en sådan ensidig deklaration, precis som andra länder har gjort. Jag tror att Natoländerna inte förväntar sig något annat.

(Applåder)

Anf. 23 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Kärnvapen är tyvärr en fråga som alltför sällan debatteras och diskuteras i svensk politik. Nu har vi verkligen anledning att borra lite djupare i frågan.

Moderaterna har tidigare kallat FN:s konvention mot kärnvapen för plakatpolitik. Det vore intressant att höra vad Moderaternas syn på kärnvapenfrågor egentligen är. Då räcker det inte med att säga att när Putin och andra diktatorer har kärnvapen är det bra om andra sidan också har det. Det är en lite för grund analys.

Jag skulle gärna vilja ha ett förtydligande från Ulf Kristersson: Hur ser ni på att ha kärnvapen som avskräckning? Vidare ställer jag den fråga jag ställde till statsministern: Hur ser Moderaterna och Ulf Kristersson på att ha en *no first use*-strategi för Nato? Är Ulf Kristersson beredd att verka för en sådan?

Anf. 24 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Kärnvapen är helt förfärliga. Kärnvapen borde inte finnas.

När kärnvapen nu finns är det absolut nödvändigt att även demokratier i avskräckande syfte kan markera för diktaturer att de inte får användas. Det är plakatpolitik att önska sig att de länder som bryr sig om vad människor i dessa länder tycker ska stå under tryck att förbjuda kärnvapen hos sig själva men låta dem vara kvar i diktaturer. Den politiken kommer vi aldrig att medverka till. Därför är ett sådant förbud meningslöst.

Självklart ska den fria världen i avskräckande syfte också ha detta. Men det bästa vore en värld utan kärnvapen.

(Applåder)

Anf. 25 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Det var bra att få Moderaternas syn på kärnvapen. Det var kanske inte helt ett svar på frågan jag ställde.

Det är tydligt för dem som följer historien att tidigare FN-konventioner faktiskt har kunnat gälla för alla kärnvapennationer och har lett till nedtrappning och nedrustning, till exempel av kärnvapensystem som är särskilt hotfulla. Den historien borde vi bygga på och därmed se till att använda oss av det medlet eftersom vi uppenbarligen har ett gemensamt mål om att ha en värld utan kärnvapen.

Jag vill återvända till frågan som Ulf Kristersson inte svarade på. I dag finns det ingen tydlig no first use-strategi hos Natoländerna, det vill säga att man förbehåller sig rätten att vara den sida som först går in med kärnvapen i en konflikt. Är Ulf Kristersson och Moderaterna beredda att inom Nato verka för att ändra den principen?

Anf. 26 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag medverkar gärna till kärnvapenedrustning i världen. Det har då och då skett framgångsrikt. Vi ska inte ha några illusioner om att det är något annat än diktaturerna som är det stora problemet här. Men om vi sammantaget kan medverka till färre kärnvapen i världen är det utmärkt.

Jag tänker inte nu, långt innan Sverige är medlem, gå in och diskutera exakt vad Sverige ska göra och inte göra som framtida Natomedlem. Det tänker inte jag medverka till just nu. Men det är väl alldeles uppenbart att Nato är en försvarsorganisation. Det är en uttalad försvarsorganisation som gemensamt försvarar sig om den blir angripen utifrån. Jag tycker att det säger väldigt mycket om den logik och den värdegrund som präglar Natos arbete.
(Applåder)

Anf. 27 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Herr talman! Jag fick mig en liten kyss av talarstolen här. Jag vet inte om det är ett tecken på någonting.

Den här debatten, i den mån man kan kalla det en debatt, visar att det finns en oerhört bred förankring kring det som nu ska ske och den vidare processen framåt. Det är naturligtvis en förutsättning för att det ska kunna bli bra. Det är väldigt viktigt. Det är en styrka för den fortsatta processen, och Sverigedemokraterna har för avsikt att vara en konstruktiv part i den fortsatta processen.

Det är också uppenbart – det blev tydligt här i dag, men det har också blivit tydligt de senaste månaderna – att det finns fullt legitima, rimliga argument både för och mot en svensk Natoanslutning. Jag håller med alla som sagt här i dag att man måste ha respekt också för dem som tycker annorlunda. Men för oss handlar det till syvende och sist om Sveriges och svenska medborgares säkerhet och trygghet. Det är ett argument som väger tyngre än alla andra argument.

Om man tittar på de senaste månadernas situation i Ukraina ser man hur detta inte så lilla folk, men såklart militärt svagare än sin fiende, försvarar sig. Visst, man får hjälp av omvärlden i form av materiel och pengar och förnödenheter, men man strider på egen hand.

Det vore naturligtvis förödande om Sverige hamnade i en motsvarande situation, och det väger väldigt tungt för vårt beslut här i dag och i fortsättningen. Realism och pragmatism, herr talman!

Anf. 28 ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Putins gränslöst vidriga krig i Ukraina har förändrat allt. Vi ser i realtid hur ryska soldater på Putins uppdrag mördar, terroriserar och skändar människor och försöker utplåna ett folk och ett land.

Alla de ukrainska män och kvinnor som nu slåss för sin egen överlevnad och frihet slåss också för vår och övriga Europas överlevnad och frihet. Denna nya verklighet kräver handling. Den kräver vårt fortsatta fulla stöd till Ukraina, men den kräver också att vi agerar för att stärka säkerheten och friheten här hemma och i vårt närområde.

Ett svenskt Natomedlemskap gör precis detta. Det stärker Sveriges försvar och säkerhet. Det stärker också säkerheten för och solidariteten och samarbetet med våra nordiska och baltiska vänner. Det är ett tydligt svar på Putins aggressiva krig och ett tydligt besked till vår omvärld. Det är otänkbart att stå neutral mot Putins blodiga, helt oprovcerade attack på sitt grannland och på den europeiska freden.

Centerpartiet har länge förespråkade ett svenskt Natomedlemskap. Vi har aktivt drivit på debatten och den konkreta försvars- och säkerhetspolitiken, fått med oss en majoritet i riksdagen för en svensk Natooption, varit avgörande för att tillsammans med andra konstruktiva krafter höja det svenska försvarsanslaget till 2 procent av bnp framöver och drivit igenom återstartande av regementen över hela landet och satsningar också på det civila försvaret. Vi har gjort skillnad, och vi kommer att fortsätta vara en seriös och handlingskraftig röst för att stärka det svenska totalförsvaret.

Därför är det med ansvarstyngd stolthet och tacksamhet som jag i dag klart och tydligt uttalar mitt och Centerpartiets fulla stöd för att Sverige ska ansöka om att bli medlem i Nato. Det är ett beslut som fullt ut är för frihetens, säkerhetens och Sveriges bästa.
(Applåder)

Anf. 29 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Herr talman! Vår säkerhetspolitik var aldrig tänkt att fungera bara i goda tider. Det måste ju vara tvärtom. Den ska stå stabilt över tid och i förändringar.

Vi ska alltid analysera de nya lägena. Vi ska kunna tänka om. Men det är inte samma sak som att kasta allt vi vet över bord. Nu låter det på de andra partierna och regeringen som om det vore det enda rätta, den enda vägen att gå.

Vi är det land i världen som har haft den längsta sammanhängande fredstiden. I 200 år har den svenska alliansfriheten skapat säkerhet för Sverige och hållit oss utanför krig. Vi har haft en självständig röst. Ingen har kunnat diktera den svenska utrikespolitiken utifrån. Vi har stått upp för svenska medborgares trygghet och för mänskliga rättigheter världen över.

Vi är alla överens om att den ryska invasionen är oförlåtlig, olaglig och oprovocerad. Det vi inte är överens om är vad som är bäst för Sveriges säkerhet.

En stor majoritet av svenska folket röstade på partier som stod upp för den nuvarande svenska linjen och ett tydligt nej till Nato. Det saknas demokratisk och folklig förankring för att forcera svenska folket in i Nato. Ändå är det vad som sker i dag.

Vi hade kunnat sköta det här bättre genom att låta medborgarna vara med och ta ställning till för- och nackdelar. Det hade varit bättre för demokratin, för legitimiteten och för den svenska säkerhetspolitiken.

Anf. 30 EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Det står nu klart att det i dag i denna kammare finns en bred politisk enighet och majoritet för ett svenskt Natomedlemskap. Denna dag, måndagen den 16 maj 2022, kan komma att skrivas in i historieböckerna som en milstolpe i svensk utrikes- och säkerhetspolitik.

För Kristdemokraterna har det under många år funnits en strävan till just denna punkt, till just denna dag. Vi har förordat och förordar även i dag ett svenskt Natomedlemskap för att vi tror på samarbeten som stärker och säkrar fred och frihet.

Nato är en försvarsallians, ett samarbete vars hela grundfundament är just att säkra fred och frihet. Så har det varit sedan 1949, då Nato bildades, och så är det även i dag, när osäkerhet, hot och krig åter kommit till vår del av världen.

Aggressioner och hot kan aldrig mötas genom att vika undan utan bara genom att stå upp mot förtryck och för fred. Aggressioner möts inte med aggressioner utan med ett starkt och trovärdigt försvar för grundläggande värden om demokrati, frihet och självbestämmande – värden som starkast kan försvaras genom samarbete.

Låt det vara tydligt i dag och i denna kammare att Kristdemokraterna står stadigt och tryggt bakom en svensk ansökan om fullvärdigt medlemskap i Nato, för freden och för friheten som i varje tid måste försvaras. (Applåder)

Anf. 31 ALLAN WIDMAN (L):

Herr talman! Det är naturligtvis förfärligt, men den så kallade terrorbalansen, eller doktrinen om mutual assured destruction, höll fred i en värld där starka motståndare upplevde starka spänningar under lång tid. Freden kunde behållas. Till och med när Kubakrisen rasade var detta möjligt.

Detta leder mig fram till slutsatsen att det vid varje form av nedrustning när det gäller kärnvapen eller, för den delen, andra massförstörelsevapen måste finnas reciprocitet, det vill säga att man inte kan begära mer av den ena sidan än man begär av den andra.

Jag tycker att det också hör till historieskrivningen att den senaste världsledare som uttalade visionen om en kärnvapenfri värld faktiskt var USA:s president Barack Obama.

Det är riktigt att beslutet har gått fort. Men en del av oss partier som länge kämpat för ett Natomedlemskap upplever det inte riktigt så. Det är nästan 23 år sedan Folkpartiet, som det hette då, började driva denna fråga.

Det är korrekt som statsministern framhåller att försvarsanslaget har ökat, både 2015 och 2020 – vid det senare tillfället i ganska betydande grad. Men eftersom statsministern själv var involverad i delar av dessa förhandlingar vet hon också vilka det var som drev på för dessa anslagshöjningar. Det var i allt väsentligt, herr talman, de borgerliga partierna.

Ensam är inte stark, herr talman. I säkerhetspolitiken är ensam bara ensam. (Applåder)

Anf. 32 PER BOLUND (MP):

Herr talman! Socialdemokraterna har nu svängt, och det är ett faktum att det finns ett brett parlamentariskt stöd för regeringens beslut. Miljöpartiet respekterar självklart våra demokratiska spelregler, även när besluten går oss emot, som i det här fallet.

Som parti har vi inte ändrat uppfattning i Natofrågan. Vi vill hellre att Sverige fortsatt är alliansfritt, även i dessa oroliga tider. Men nu pekar allt på att vi står inför en anslutningsprocess, och då vill vi att Sverige ställer krav för vårt medlemskap i Nato. Dessa krav bör diskuteras och förankras också i riksdagen. Vad är det för villkor som ska gälla för Sverige om vi nu blir medlemmar i Nato?

Nu ser vi redan att Turkiet börjar ställa motkrav för att säga ja till ett svenskt Natomedlemskap. Andra länder kan, öppet eller på andra sätt, ställa motkrav på Sverige. Här är det oerhört viktigt att vi från Sveriges sida aldrig viker oss kring vår syn och våra krav på demokratisk utveckling och respekt för mänskliga rättigheter. Miljöpartiet kommer att noga följa anslutningsprocessen och också säkerställa att Sverige står upp för dessa värden även om det skulle komma påtryckningar.

Det måste också komma diskussioner om Sveriges förhållningssätt när det gäller kärnvapen inom Nato. Miljöpartiet vill att regeringen vid överläggningarna med Nato säkerställer att Sverige inte ska delta i övningsverksamhet som inkluderar övning med kärnvapen, att Sverige inte ska delta i Nuclear Planning Group och att Sverige ska behålla rätten att inte stödja Natos uttalanden om kärnvapen och aktivt ska kunna markera avståndstagande till kärnvapen.

Vi vill att Sverige i omgångar ska lagstifta mot införsel av kärnvapen på svenskt territorium, att kärnvapen inte ska kunna placeras på svensk mark eller föras in i landet samt att Sverige ska ansluta sig till FN:s konvention om förbud mot kärnvapen innan ansökan till Nato skickas in.

Vi lever i en allvarstid i Sverige. Vi lever i en tid som kräver nationell samling. Säkerhet bygger vi tillsammans. Rysslands krig mot Ukraina måste stoppas omedelbart. (Applåder)

Anf. 33 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag vill tacka alla partier för en väldigt bra debatt, om man ens kan kalla det för debatt – en diskussion. Många viktiga synpunkter och argument har förts fram i denna debatt.

Jag kan konstatera att det finns en väldigt bred majoritet i Sveriges riksdag för att Sverige nu ska ansöka om medlemskap i Nato. Mot denna bakgrund är regeringen också beredd att fatta det beslutet.

Därefter följer en osäker tid för vårt land. Då är det bra att vi har tydliga säkerhetsförsäkringar från våra vänner som redan är medlemmar i Nato. Det är också viktigt att vi i Sverige, svenska folket, håller oss uppdaterade och inte går på de försök som kan komma för att splittra och skapa osämja i Sverige. Vi tar oss igenom den här perioden genom att vi håller ihop. (Applåder)

Den särskilda debatten var härmed avslutad.

§ 2 Avsägelse

Talmannen meddelade att *Mikael Strandman* (SD) av sagt sig uppdraget som ledamot i konstitutionsutskottet och att *Lars Andersson* (SD) av sagt sig uppdraget som suppleant i konstitutionsutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Talmannen meddelade att Sverigedemokraternas partigrupp anmält *Lars Andersson* som ledamot i konstitutionsutskottet och *Mikael Strandman* som suppleant i konstitutionsutskottet.

Talmannen förklarade valda till

ledamot i konstitutionsutskottet
Lars Andersson (SD)

suppleant i konstitutionsutskottet
Mikael Strandman (SD)

§ 4 Meddelande om frågestund

Talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 19 maj kl. 14.00*.

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Motioner
2021/22:4469 och 4549 till justitieutskottet

2021/22:4702 och 4703 till konstitutionsutskottet
2021/22:4701, 4735, 4737 och 4739 till trafikutskottet

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.27 på förslag av talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 15.00, då en för dagens bordläggning aviserad proposition väntades föreligga.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 15.00.

§ 6 Bordläggning och beslut om förkortad motionstid

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition
2021/22:246 Förbättrade rättsliga förutsättningar för att kunna ta emot militärt stöd från andra stater

Kammaren biföll regeringens förslag att motionstiden för ovanstående proposition skulle förkortas till *en dag*.

Motioner
med anledning av prop. 2021/22:219 Ordning och reda på avfallet
2021/22:4669 av *Elin Segerlind* m.fl. (V)
2021/22:4671 av *Jessica Rosencrantz* och *Kjell-Arne Ottosson* (M, KD)
2021/22:4675 av *Magnus Ek* m.fl. (C)
2021/22:4684 av *Amanda Palmstierna* och *Maria Gardfjell* (båda MP)

med anledning av prop. 2021/22:231 Skärpt syn på våldtäkt och andra sexuella kränkningar
2021/22:4708 av *Johan Forssell* m.fl. (M)
2021/22:4709 av *Juno Blom* m.fl. (L)
2021/22:4711 av *Tobias Andersson* m.fl. (SD)
2021/22:4712 av *Andreas Carlson* m.fl. (KD)
2021/22:4724 av *Helena Vilhelmsson* m.fl. (C)

§ 7 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 13 maj

2021/22:494 Idrottsgymnasier
av *Alexandra Anstrell* (M)
till statsrådet *Anders Ygeman* (S)
2021/22:495 Beslut gällande idrottsgymnasium
av *Alexandra Anstrell* (M)
till statsrådet *Lina Axelsson Kihlblom* (S)

2021/22:496 Åtgärder för att stoppa sexualbrott mot barn

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

§ 8 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 13 maj

2021/22:1575 Lärarlönelyftet

av *Fredrik Christensson* (C)

till statsrådet Lina Axelsson Kihlblom (S)

2021/22:1576 Åtgärder för att möjliggöra tidig upptäckt och behandling av äggstockscancer

av *Clara Aranda* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:1577 Brottsprovokation i syfte att stoppa sexualbrott mot barn

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1578 Livestreamning av barn som utsätts av sexuella övergrepp

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1579 Uppföljning av medel som går till polisen

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1580 Trygghetsberedningens delbetänkande 1

av *Adam Marttinen* (SD)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1581 Förebyggande av onödigt lidande för sexualbrottsutsatta

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:1582 Brister i skolor

av *Lars Hjalmered* (M)

till statsrådet Lina Axelsson Kihlblom (S)

2021/22:1583 Sanktioner mot kommuner

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2021/22:1584 Lokalisering av flyktingförläggningar

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

§ 9 Kammaren åtskildes kl. 15.00.

Sammanträdet leddes

av talmannen från dess början till ajourneringen

kl. 12.27 och

av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Innehållsförteckning

§ 1 Särskild debatt med anledning av rapporten från de säkerhetspolitiska överläggningarna	1
Anf. 1 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	1
Anf. 2 ULF KRISTERSSON (M).....	3
Anf. 3 JIMMIE ÅKESSON (SD)	4
Anf. 4 ANNIE LÖÖF (C)	5
Anf. 5 NOOSHI DADGOSTAR (V)	6
Anf. 6 EBBA BUSCH (KD).....	7
Anf. 7 ALLAN WIDMAN (L)	8
Anf. 8 PER BOLUND (MP).....	9
Anf. 9 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	11
Anf. 10 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	11
Anf. 11 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik.....	12
Anf. 12 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	12
Anf. 13 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik.....	12
Anf. 14 PER BOLUND (MP) replik.....	12
Anf. 15 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik.....	12
Anf. 16 PER BOLUND (MP) replik.....	12
Anf. 17 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik.....	12
Anf. 18 ULF KRISTERSSON (M).....	12
Anf. 19 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	13
Anf. 20 ULF KRISTERSSON (M) replik	13
Anf. 21 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	13
Anf. 22 ULF KRISTERSSON (M) replik	13
Anf. 23 PER BOLUND (MP) replik.....	13
Anf. 24 ULF KRISTERSSON (M) replik	13
Anf. 25 PER BOLUND (MP) replik.....	13
Anf. 26 ULF KRISTERSSON (M) replik	14
Anf. 27 JIMMIE ÅKESSON (SD)	14
Anf. 28 ANNIE LÖÖF (C)	14
Anf. 29 NOOSHI DADGOSTAR (V)	14
Anf. 30 EBBA BUSCH (KD).....	15
Anf. 31 ALLAN WIDMAN (L)	15
Anf. 32 PER BOLUND (MP).....	15
Anf. 33 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	16
§ 2 Avsägelse	16
§ 3 Anmälan om kompletteringsval.....	16
§ 4 Meddelande om frågestund.....	16
§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott.....	16
Ajournering	16
Återupptaget sammanträde	16
§ 6 Bordläggning och beslut om förkortad motionstid	16
§ 7 Anmälan om interpellationer	16
§ 8 Anmälan om frågor för skriftliga svar	17
§ 9 Kammaren åtskildes kl. 15.00.....	17